

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI KAMIONKI

2. Czas powstania

XIV w.

3. Miejscowość

KAMIONKI

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

ul. Kamionki, ul. Skalista, ul. Bukowa

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **DZIERŻONIOWSKI**

gmina: **PIESZYCE**

6. Współrzędne geograficzne

50°40'32"N 16°32'36"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

NAZWY: Kunzendorf (1300 r.), Kunzendorf (1372 r.), Steinkunzendorf (1666 r.), Stein Kunzendorf (1765 r.), Steinkunzendorf (do 1945 r.), Kamionkowo (1945 r.), Kamionki (1946 r.)

HISTORIA:

Wies Kamionki została założona na prawie niemieckim w XIV w. W XVI w. miejscowość należała do Ulrich i Christoph von Strachwitzów. W czasie wojny 30-letniej miejscowość była plądrowana i niszczona. W 1652 r. Christoph von Strachwitz sprzedał Kamionki hrabiemu von Gellhorn na Pieszycach. W 1703 r. w Kamionkach zamieszkiwać miało m. in. 14 tkaczy. W 1785 r. w Kamionkach funkcjonowały dwie szkoły, zaś wieś zamieszkiwało 517 mieszkańców, w tym jeden kmięć, 24 zagrodników i 51 chatupników. W tym czasie Kamionki należały już do rodziny von Solberg-Werrigerode. W 1771 r. we wsi założono szkołę ewangelicką. W latach 1793–1794 wzniesiono tu kaplicę. W 1830 r. Kamionki należały do hrabiego Ferdinanda von Solberg-Werrigerode. W miejscowości wymienia się wówczas 85 domów, szkołę ewangelicką, leśniczówkę, 8 młynów wodnych i tartak. Większość mieszkańców wsi zajmowała się wówczas tkactwem chatupniczym. W 1845 r. zaś liczba zabudowy wzrosła do 97 domów, zaś liczba mieszkańców Kamionek wynosiła wówczas 939 osób, w tym 72 katolików. Wówczas też w e wsi funkcjonowały już dwa tartaki, a pracowało 13 rzemieślników i 18 handlarzy. W XIX w. na terenach wsi zakładane zostają kopalnie cynku, ołowiu i srebra. W okresie przed 1945 r. Kamionki były popularną miejscowością wypoczynkową i turystyczną. W związku z tym na terenie wsi powstało wiele interesujących architektonicznie obiektów pensjonatowych. Kamionki zachowały do dziś czytelny układ wsi łańcuchowej, z przeważającą zabudową mieszkalno-gospodarczą. W ostatnich latach na terenie wsi powstają również nowe budynki mieszkalne, jednorodzinne.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

8 czerwiec 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	KAMIONKI	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	PIESZYCE	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI KAMIONKI	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	DZIERŻONIOWSKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza elementów zieleni cmentarza przykościelnego;
- zachowanie małej architektury wiejskiej, tj. kapliczek i krzyży przydrożnych;
- zachowanie jako dominanty w krajobrazie architektonicznym wsi wieży i bryły kościoła św. Aniołów Stróżów;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- lokowanie nowych obiektów handlowych i usługowych możliwie poza granicami układu ruralistycznego.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Goliński M., Kęsik J., Ziątkowski L., *Pieszycy od czasów najdawniejszych do końca XX wieku*, Toruń 2002
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 11, Góry Sowie, *Wzgórza Włodzickie*, red. M Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, *Langenbielau 5365*, 1936 r.

8 czerwiec 2023 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

